

مجله پژوهش و برنامه‌ریزی روستایی، سال ۳، شماره ۶، تابستان ۱۳۹۳

شاپای چاپی: ۲۳۲۲-۲۴۱۵ | شاپای الکترونیکی: ۲۳۸۳-۲۴۹۵

<http://jrrp.um.ac.ir>

ارزیابی عوامل مؤثر بر رضایتمندی روستاییان از مسکن روستایی (مطالعه موردی: منطقه اورامانات استان کرمانشاه)

داود جمینی*^۱ - سیدهدایت‌الله نوری زمان آبادی^۲ - علیرضا جمشیدی^۳ - محمدصادق ابراهیمی^۴

۱- دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

۲- دانشیار جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

۳- دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

۴- استادیار توسعه روستایی، دانشگاه صنعتی اصفهان، اصفهان، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۱/۱۱/۰۶ | صص ۱-۱۵ | تاریخ تصویب: ۱۳۹۲/۰۸/۰۲

چکیده

هدف: هدف از انجام پژوهش حاضر ارزیابی سطح رضایت روستاییان منطقه اورامانات استان کرمانشاه و شناسایی عوامل مؤثر بر رضایتمندی آن‌ها از واحد مسکونی خود است.

روش: پژوهش حاضر از نوع تحقیقات توصیفی-تحلیلی می‌باشد. ۲۲۲۷۹ خانوار روستایی ساکن در چهار شهرستان واقع در منطقه اورامانات استان کرمانشاه جامعه آماری این تحقیق را تشکیل می‌دهند. از این میان، ۲۸۰ خانوار به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای و با استفاده از فرمول کوکران به عنوان نمونه آماری انتخاب گردید. ابزار تحقیق پرسشنامه‌ای بود که اعضای هیأت علمی دانشگاه و کارشناسان بنیاد مسکن روایی صوری آن را تأیید کردند و پایایی آن با انجام پیش‌آزمون و محاسبه ضریب آلفای کرونباخ (۰/۸۴) تأیید شده است.

یافته‌ها: نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل‌های آماری در نرم‌افزار SPSS نشان می‌دهد که رضایتمندی افراد مورد مطالعه از مسکن خود پایین‌تر از حد متوسط می‌باشد. همچنین، نتایج تحلیل واریانس نشان داد رضایتمندی روستاییان منطقه مورد مطالعه از واحد مسکونی خود در مورد چهار شاخص رفاهی، بهداشتی، کالبدی و تأسیسات، در همه شهرستان‌های منطقه اورامانات در سطح ۹۹٪ اطمینان معنادار است. نتایج تست دانکن نشان داد شهرستان جوانرود به لحاظ سطح رضایتمندی روستاییان از واحد مسکونی‌ای که در آن زندگی می‌کنند، در پایین‌ترین سطح رضایت قرار دارد.

محدودیت‌ها: بالابودن هزینه تکمیل پرسشنامه‌ها، با توجه به گستردگی محدوده مورد مطالعه، از اصلی‌ترین چالش‌های پیش روی محققان در پژوهش حاضر بود.

کلیدواژه‌ها: مسکن روستایی، رضایتمندی، منطقه اورامانات، استان کرمانشاه.

۱. مقدمه

۱.۱. طرح مسئله

در دهه‌های اخیر با توجه به افزایش سریع جمعیت، تأمین مسکن از مسائل مهم اقتصادی و اجتماعی بوده است. در این راستا، دسترسی به مسکن مناسب برای همه خانوارهای شهری و روستایی به‌ویژه اقشار ضعیف و آسیب‌پذیر جامعه که معمولاً قشر وسیعی از آن‌ها در روستاها زندگی می‌کنند، از مهم‌ترین چالش‌های دولت‌ها و سیاست‌گذاران بوده و می‌باشد. گزارش نهایی کمیسیون برانت نشان می‌دهد مسکن یکی از نیازهای کلیدی کشورهای در حال توسعه می‌باشد (هویت، ۱۹۸۸، ص. ۴۱۳). داشتن سرپناه ایمن و مطمئن از آرزوهای دیرینه هر انسانی است که در این راه با توسل به انواع روش‌ها و فناوری‌ها سعی در ارتقای کمیت و کیفیت مسکن نموده است (افراخته و هواسی، ۱۳۹۰، ص. ۵۶). با وجود این تلاش‌ها، شرایط بشر در سکونتگاه‌های خود در سراسر جهان تنزل یافته است و بسیاری از سکونتگاه‌ها، به‌ویژه سکونتگاه‌های روستایی برای ساکنان موجود و نیز ساکنان آینده نواحی روستایی به‌طور فزاینده‌ای غیرقابل‌زندگی و غیرجذاب شده‌اند (حاجی‌نژاد، رفیعیان، و زمانی، ۱۳۹۰، ص. ۶۴؛ لانگ، گرهارد، لی، و ژانگ، ۲۰۰۷، ص. ۱۴۷). افزون‌براین، ارزیابی ساکنان از سکونتگاه و محیط‌های سکونتی بر میزان جذب و نگهداشت آن‌ها در سکونتگاه‌های خود مؤثر است و به‌عنوان یکی از عوامل مهم تأثیرگذار بر حرکات جمعیتی، به‌ویژه در مناطق روستایی و درون‌شهری مطرح می‌باشد (پوراحمد، فرهودی، حبیبی، و کشاورز، ۱۳۹۰، ص. ۱۸)؛ بنابراین، شناسایی عوامل مؤثر در میزان رضایتمندی و نارضایتی سکونتی ساکنان می‌تواند در راستای تحلیل وضع موجود سکونتی، تصمیمات آینده برای ارتقای سطح کیفی محدوده‌های سکونتی افراد و جلوگیری از تکرار نواقص در سایر مکان‌ها مؤثر واقع گردد (خاتون‌آبادی، صابری، و ابراهیمی، ۱۳۹۰، ص. ۸۴).

در ایران مسکن روستایی با توجه به تنوع اقلیمی و جغرافیایی دارای تیپ‌های مختلفی هستند. این مسکن با توجه به ویژگی‌های جغرافیایی، وضعیت زمین، نوع معیشت، شیوه‌های زیستی و سبک زندگی هر ناحیه ساخته شده‌اند. با توجه به دسترسی به مواد اولیه مسکن که اغلب از منابع محلی تأمین می‌شود، روستاییان اقدام به احداث مسکن خود می‌نمایند که در نهایت، استانداردهای مربوط به مسکن (عوامل رفاهی، بهداشتی، کالبدی و تأسیسات) رعایت نمی‌شود؛ از این رو، توجه

جدی به کیفیت و کمیت مسکن روستایی، در برنامه‌ریزی‌های توسعه روستایی لازم و ضروری است؛ زیرا، مسکن مناسب و استاندارد از شاخص‌های توسعه روستایی به‌شمار می‌آید (قنبری، ۱۳۹۰، ص. ۳۴)؛ بنابراین، دسترسی نداشتن به مسکن مناسب و استاندارد که از شاخص‌های توسعه روستایی می‌باشد، باعث بروز آسیب‌های روانی و اجتماعی در زندگی روستاییان و اختلال و ناهنجاری در بافت مسکونی روستاها و در نهایت، بحران‌های اقتصادی و اجتماعی در سطح ملی می‌گردد. به‌همین دلیل، مسئله برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری مناسب مسکن و دستیابی به الگوی مطلوب برای ساکنان روستایی از دغدغه‌های برنامه‌ریزان روستایی است. یکی از راه‌های مهم آگاهی از وضعیت مسکن در فرایند برنامه‌ریزی روستایی، بررسی وضعیت رضایتمندی روستاییان از مسکن خود می‌تواند باشد.

بررسی و مرور نوشتارهای مربوط به میزان رضایت از محل سکونت نشان می‌دهد درک میزان رضایت هر شخص و در شرایط مختلف شخصی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و فیزیکی متفاوت است (وان‌پل، ۱۹۹۷، ص. ۲۲). همچنین، می‌توان گفت که عوامل تعیین‌کننده رضایت هر فرد از محل زندگی‌اش (مسکنی که در آن زندگی می‌کند) به عوامل مختلفی از جمله عوامل رفاهی، بهداشتی، کالبدی و تأسیسات بستگی دارد.

منطقه اورامانات با ۱۰۲۹۵۶ نفر جمعیت (حدود ۵۲٪ روستایی) و ۴۹۲ نقطه روستایی، یکی از مناطق معدود کشور است که جمعیت روستایی آن بر جمعیت شهرنشین آن غلبه دارد. مسکن روستایی این منطقه به تبعیت از شرایط ویژه طبیعی مانند شیب زیاد، دسترسی نامناسب، استفاده از مصالح بومی و غیره دارای شرایط نامساعدی است؛ بنابراین، در پژوهش حاضر در پی پاسخ‌گویی به این سؤال هستیم که روستاییان منطقه اورامانات تا چه حد از مسکن خود رضایت دارند؟ و چه عواملی در تعیین سطح رضایتمندی مؤثر هستند؟ همان‌طور که گفته شد، در مسکن روستایی منطقه اورامانات

با توجه به وضعیت منطقه (کوهستانی بودن منطقه و شیب زیاد بیشتر مناطق و دسترسی مشکل به آن‌ها) اغلب مواد اولیه موردنیاز ساخت مسکن از منابع محلی تأمین می‌شود و به‌علت دسترسی نداشتن زیاد به مناطق مختلف، خود روستاییان به ساخت مسکن برای خود و خانواده خود اقدام می‌نمایند که در نهایت، استانداردهای مربوط به مسکن (عوامل رفاهی، بهداشتی، کالبدی و تأسیسات) رعایت نمی‌شود. این امر باعث می‌شود که امروزه با توجه به پیشرفت‌های صورت‌گرفته، محیط

رضایتمندی کرده‌اند؛ در حالی که از معیار روابط همسایگی در حد متوسط و از معیارهای تسهیلات مجتمع، بهداشت مجتمع، دید و منظر و ویژگی‌های کالبدی اظهار نارضایتی کرده‌اند. همچنین، معیار تسهیلات مجتمع، بیشترین و امنیت مجتمع و دید و منظر، کمترین میزان اهمیت را از دیدگاه ساکنان داشته‌اند. شایان، تقیلو، و خسرویگی (۱۳۸۹) در مطالعه‌ای میزان رضایتمندی روستاییان از محیط سکونتگاهی شهرستان کمیجان را بررسی کرده‌اند و به این نتیجه رسیده‌اند که سطح رضایت در ۷۱٪ از سکونتگاه‌ها کمتر از حد انتظار است. همچنین، نحوه توزیع میزان رضایتمندی متعادل نیست و میانگین رضایت هیچ‌کدام از روستاها در حد زیاد و خیلی زیاد قرار ندارد. این مطالعه نشان داده است که با بالارفتن میزان تحصیلات، رضایتمندی کاهش داشته است و ابعاد کالبدی، طبیعی و اقتصادی بیشترین تأثیر را بر متغیر وابسته داشته‌اند. پولس و همکاران (به نقل از رفیعیان، عسگری، و عسگری‌زاده، ۱۳۸۸) در بررسی اثر خصوصیات فردی (سن، جنس و وضعیت اقتصادی اجتماعی) بر سنجش رضایتمندی از مسکن نشان داده‌اند که سن یک متغیر پیش‌بینی‌کننده مهم در رضایتمندی از مسکن بود؛ به طوری که رضایتمندی ساکنان مسن‌تر از جوان‌ترها بیشتر و اثر وضعیت اقتصادی اجتماعی و جنسیت بسیار پایین بود.

از جمله افرادی که در زمینه رفتاری میزان رضایت از نواحی سکونتی مطالعه انجام داده‌اند، می‌توان به آمریگو و آراگونز^۴ اشاره کرد که در سال ۱۹۹۷ تحقیقی در مورد رضایتمندی و ارزیابی سکونتی انجام دادند. آن‌ها سعی کردند تا مدل‌های رفتاری را که با درجه رضایتمندی سکونتی ارتباط معناداری دارند، شناسایی کنند. نتایج این کار نشان داد به‌طور کلی، ساکنانی که درصدد اصلاح (بهبود) خانه برنیا شده بودند یا واکنشی در خصوص مهم‌ترین مسائل محل سکونت آن‌ها انجام نداده بودند، در مقایسه با بقیه افراد راضی‌تر بودند (احتمالاً نیاز برای اقدامات اصلاح و بهبود شرایط موجود نشان‌دهنده نارضایتی است). همچنین، شرکت در فعالیت‌های واحد همسایگی و ملاقات‌های مکرر با همسایه‌ها با رضایتمندی سکونتی (با درصد بالایی) رابطه داشته است (آمریگو و آراگونز، ۱۹۹۷، ص. ۵۳). از آنجایی که رضایتمندی سکونتی بخشی از حوزه رضایتمندی از زندگی در معنای عام به‌شمار می‌آید، یکی از موضوعات در زمینه محیط مسکونی است

سکونتی با مشکلات فراوانی مواجه شود که منجر به گریز جمعیت و در مواقعی حتی باعث تخلیه روستا نیز شود. مقوله رضایت از مسکن معمولاً در چارچوب واحدهای مسکونی تحلیل می‌شود؛ اگرچه برخی دیگر از عوامل تهدیدکننده کیفیت سکونتی، به منطقه سکونتی بازمی‌گردد که عوامل مختلفی نظیر امنیت، بهداشت، مدیریت و تسهیلات منطقه موردنظر، شامل روابط همسایگی و کنش‌های اجتماعی موجود در آن می‌شود؛ اما در مطالعه حاضر فقط رضایت از واحد مسکونی در نظر گرفته می‌شود؛ بنابراین، با توجه به اهمیت مفهوم رضایتمندی و با توجه به مطالب ارائه‌شده، هدف اصلی این تحقیق تعیین شاخص‌ها، ارزیابی عوامل مؤثر بر رضایتمندی روستاییان منطقه اورامانات استان کرمانشاه از واحد مسکونی خود می‌باشد.

۲. پیشینه نظری تحقیق

مطالعات انجام‌شده در زمینه بررسی رضایتمندی روستاییان عمدتاً مربوط به کیفیت زندگی، سرمایه اجتماعی، سنجش شاخص‌های توسعه و ... است و مطالعات معدودی با عنوان رضایتمندی روستاییان از محیط سکونتگاهی و به‌ویژه مسکن انجام شده‌اند که در ادامه به نتایج چند پژوهش صورت‌گرفته اشاره می‌شود. مطالعه خاتون‌آبادی، صابری، و ابراهیمی (۱۳۹۰) با هدف بررسی میزان رضایتمندی ساکنان از کیفیت محیط سکونتی در روستا، شهر عاشق‌آباد، نشان داده است که بین متغیرهای جنسیت، تأهل، سن، تحصیلات، درآمد خانوار و متغیرهای ارتباطی - موقعیتی با سازه رضایتمندی از کیفیت محیط سکونتی ارتباط معنادار وجود دارد؛ از جمله متغیرهای سن، تحصیلات و درآمد حدود ۴۹/۷٪ از تغییرات سطح رضایت افراد را از کیفیت محیط مسکونی تبیین می‌کنند. شمس‌الدینی، شکور، و رستمی (۱۳۹۰) در مقاله‌ای با عنوان «تأثیر نوسازی مسکن روستایی بر اقتصاد معیشتی روستاییان (مطالعه موردی: بخش مرکزی شهرستان ممسنی)» نشان داده‌اند که نوسازی منازل روستایی در بخش مرکزی شهرستان ممسنی از یک‌سو، موجب آسایش خاطر روستاییان به‌لحاظ ایمنی و زیبایی گردیده است و از سوی دیگر، سبب تغییر نامحسوس شرایط معیشتی و مالی روستاییان شده است. پژوهش رفیعیان، عسگری، و عسگری‌زاده (۱۳۸۸) که با هدف سنجش میزان رضایتمندی سکونتی ساکنان محله نواب انجام گرفته نشان داده است که میزان رضایتمندی ساکنان نواب از واحدهای سکونتی در حد متوسط قرار دارد. ساکنان از شش معیار سازنده رضایتمندی از واحدهای مسکونی، تنها از امنیت مجتمع اظهار

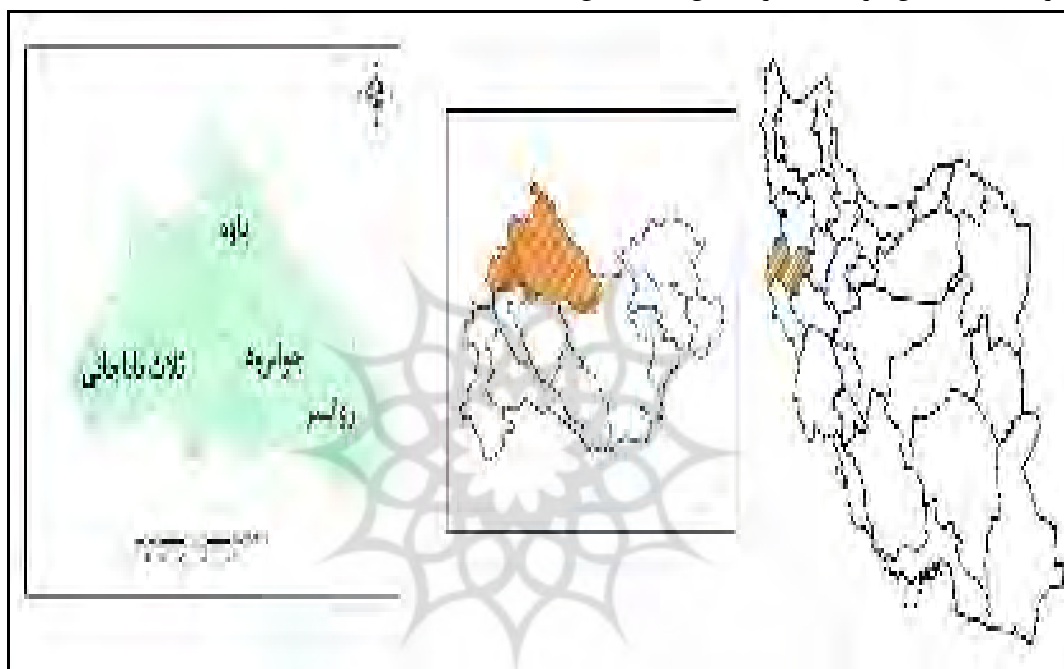
کردستان، از شرق به شهرستان کرمانشاه، از جنوب به شهرستان دالاهو و سرپل‌ذهاب و از غرب به کشور عراق محدود می‌شود (شکل ۱). جمعیت منطقه، در سال ۱۳۹۰، ۱۹۹۴۸۴ نفر بوده است که از این تعداد، ۱۰۲۹۶۵ نفر (حدود ۵۲٪) روستانشین بوده‌اند که در ۴۹۲ نقطه روستایی منطقه سکنا گزیده‌اند (سالنامه آماری استان کرمانشاه، ۱۳۸۸).

که محققان، فراوان به مطالعه آن پرداخته‌اند (جی و هوکائو، ۲۰۰۶).

۲. روش‌شناسی تحقیق

۱.۲. قلمرو جغرافیایی تحقیق

منطقه اورامانات واقع در استان کرمانشاه است و دارای چهار شهرستان به نام‌های پاوه، جوانرود، روانسر و ثلاث باباجانی می‌باشد. این منطقه با مساحت ۴۳۷۷ کیلومتر مربع (حدود ۱۸٪ از مساحت استان کرمانشاه) از شمال به استان

شکل ۱- موقعیت جغرافیایی منطقه اورامانات در استان کرمانشاه و کشور

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۱

۲.۲. روش تحقیق

روستاهای هدف انتخاب گردیدند که در نهایت، ۵۲ روستا به صورت تصادفی بررسی شدند (جدول ۱). داده‌های اصلی پژوهش حاصل پرسشنامه‌ای است که روایی محتوایی آن با کسب نظرات چند تن از اساتید دانشگاه و کارشناسان بنیاد مسکن در منطقه به تأیید نهایی رسیده است. همچنین، برای بررسی پایایی پرسشنامه، تعداد ۳۰ پرسشنامه به‌عنوان یک مطالعه مقدماتی در سه روستای خارج از محدوده مورد مطالعه توزیع و تکمیل گردیدند. برای سنجش میزان پایایی در تدوین و تنظیم پرسشنامه، از روش آلفای کرونباخ در نرم‌افزار SPSS استفاده گردید که با داده‌های کسب‌شده، ضریب اعتبار پرسشنامه ۰/۸۴ درصد به‌دست آمد که در تحقیقات علوم انسانی این مقدار رضایت‌بخش است.

تحقیق حاضر از نوع کاربردی است و روش بررسی در آن توصیفی-تحلیلی و پیمایشی است. برای گردآوری داده‌ها از دو روش کتابخانه‌ای و اسنادی و نیز از روش میدانی و مشاهده مستقیم استفاده شده است. ۲۲۲۷۹ خانوار روستایی ساکن در چهار شهرستان واقع در منطقه اورامانات استان کرمانشاه جامعه آماری این تحقیق را تشکیل می‌دهند. از این میان، ۲۸۰ خانوار به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای و با استفاده از فرمول کوکران ($p \ \& \ q = 0/5$; $d = 0/06$) به‌عنوان نمونه آماری انتخاب گردیدند. لازم است ذکر شود از دهستان‌هایی که سهم خانوار مورد مطالعه آن‌ها ۲۰ و بیشتر بود، ۴ روستا انتخاب شدند و از دهستان‌هایی که سهم خانوار مورد مطالعه آنها ۱۵ تا ۲۰ خانوار و کمتر از ۱۵ خانوار بود، به ترتیب ۳ روستا و ۲ روستا به‌عنوان

جدول ۱- نحوه توزیع پرسشنامه‌ها در دهستان‌های منطقه اورامانات

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۱

شهرستان	دهستان	تعداد روستا	تعداد خانوار	تعداد روستا	تعداد خانوار	نمونه انتخابی	تعداد روستا	تعداد خانوار	شهرستان	دهستان	تعداد روستا	تعداد خانوار	نمونه انتخابی	تعداد روستا	تعداد خانوار
روانسر	بدر	۲۹	۱۳۵۴	۱۷	۳	۲	۲۹	۱۳۵۴	ثلاث و باباجانی	ازگله	۴۰	۵۴۸	۷	۲	۵۴۸
	حسن آباد	۳۸	۱۳۳۰	۱۶	۳	۲	۳۸	۱۳۳۰		جیگران	۲۵	۵۴۷	۷	۲	۵۴۷
	دولت آباد	۳۰	۶۴۳	۸	۲	۲	۳۰	۶۴۳		سرقلعه	۱۱	۱۱۶	۷	۲	۱۱۶
	زالوآب	۲۹	۸۸۲	۱۱	۲	۴	۲۹	۸۸۲		خانه شور	۴۴	۱۶۲۱	۲۰	۴	۱۶۲۱
	قوری قلعه	۱۰	۶۲۷	۸	۲	۴	۱۰	۶۲۷		دشت حر	۳۹	۱۵۷۷	۱۹	۴	۱۵۷۷
	منصورآقایی	۷	۱۱۵۳	۱۴	۲	۴	۷	۱۱۵۳		زمنان	۳۲	۱۴۹۸	۱۸	۴	۱۴۹۸
پاوه	شیوه‌سر	۹	۱۱۳۴	۱۴	۲	۳	۹	۱۱۳۴	جوانرود	شروینه	۱۹	۱۰۵۵	۱۳	۳	۱۰۵۵
	ماکوان	۱۱	۵۸۶	۷	۲	۳	۱۱	۵۸۶		کلاشی	۲۰	۸۷۶	۱۱	۳	۸۷۶
	شمشیر	۸	۲۱۴۲	۲۶	۴	۳	۸	۲۱۴۲		بازان	۲۹	۱۱۱۶	۱۴	۳	۱۱۱۶
	هولی	۱۲	۱۶۳۴	۲۰	۴	۳	۱۲	۱۶۳۴		پلنگانه	۲۷	۹۹۶	۱۲	۳	۹۹۶
	سیروان	۲۳	۸۴۴	۱۱	۳	۳	۲۳	۸۴۴		مجموع کل	۲۱	۴۹۲	۲۸۰	۵۲	۴۹۲

روستاییان از واحدهای سکوتی روستایی خود بررسی شد. سپس، در سطح دوم، معیارهای مؤثر در رضایتمندی روستاییان مورد مطالعه از مسکن خود مشخص گردید و در نهایت در سطح سوم، هر یک از معیارها از طریق ابزار تحقیق بررسی گردیدند. این مدل با استفاده از مرور ادبیات مربوط و مطالعه مقدماتی از وضع موجود محدوده تهیه گردید.

در ارزیابی میزان رضایتمندی روستاییان منطقه اورامانات استان کرمانشاه از مسکن خود، از دو روش مستقیم (از طریق طرح سؤالاتی کاملاً مستقیم در زمینه وضعیت رضایتمندی از واحد سکوتی) و روش غیرمستقیم (مدل تجربی سلسله‌مراتبی سنجش میزان رضایتمندی در سه سطح) استفاده شد (جدول ۲). در سطح اول، میزان رضایتمندی

جدول ۲- معیارهای استفاده شده در ارزیابی میزان رضایتمندی روستاییان از مسکن

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۱

متغیرهای سطح اول	متغیرهای سطح دوم	متغیرهای سطح سوم
عوامل بهداشتی	عوامل بهداشتی	مناسب بودن حمام مسکن خود
		مناسب بودن دستشویی مسکن خود
		مناسب بودن سیستم فاضلاب (چاه فاضلاب) مسکن خود
		مناسب بودن سیستم جمع‌آوری زباله محل سکونت خود
عوامل اقتصادی	عوامل اقتصادی	استفاده از مسکن خود برای فعالیت‌های معیشتی
		رضایت استفاده از مسکن خود برای فعالیت‌های معیشتی
		رضایت از هزینه‌های ساخت مسکن در روستا
		رضایت از هزینه‌های تعمیرات اساسی مسکن در روستا
میزان رضایتمندی روستاییان از مسکن	میزان رضایتمندی روستاییان از مسکن	رضایت از آشپزخانه مسکن خود
		رضایت از سیستم گرمایشی مسکن خود

متناسب بودن تعداد در و پنجره واحدهای مسکونی	عوامل تأسیسات
استاندارد بودن در و پنجره واحدهای مسکونی	
رضایت از طرح و نقشه مسکن خود	عوامل کالبدی
رضایت از مساحت و سطح زیربنای مسکن خود	
رضایت از تعداد اتاق‌های مسکن خود	
متناسب بودن تعداد افراد ساکن با مساحت خانه	عوامل رفاهی
رضایت از دسترسی مسکن خود به مراکز خرید	
رضایت از دسترسی مسکن خود به حمل‌ونقل عمومی	
رضایت از دسترسی مسکن خود به مراکز آموزشی	
رضایت از دسترسی مسکن خود به مراکز بهداشتی	عوامل استحکام
رضایت از مصالح به‌کاررفته در مسکن خود	
مقاوم بودن مسکن در برابر زلزله	

عسگری، و عسگری‌زاده، ۱۳۸۸، ص. ۲۰۰). جلینگوا و پیک^۷ (۱۹۸۴) و گالستر^۸ (۱۹۸۷) در مطالعات خود نشان داده‌اند که سن در ارتباط با رضایتمندی عمومی از مسکن تأثیر دارد. همچنین، نشان داده‌اند که افراد مسن در مقایسه با جوانان از مسکن خود رضایتمندی بیشتری دارند.

به عقیده وان‌پل (۱۹۹۷)، برخی از ویژگی‌های شخصی و خانوار مانند سن، جنسیت و مالکیت بر ادراک کیفیت محیط تأثیر می‌گذارند. به‌طور کلی، افراد سالخورده نسبت به افراد جوان، ساکنان با وضعیت اجتماعی-اقتصادی بالاتر نسبت به ساکنان با موقعیت اجتماعی-اقتصادی پایین‌تر، و مالکان نسبت به مستأجران از شرایط فعلی محل سکونت خود راضی‌تر بوده‌اند؛ اما در هر حال تأثیر این ویژگی‌ها ناچیز بوده است؛ البته به‌طور کلی (رفعیان و همکاران، ۱۳۸۸، ص. ۲۰۲)، افراد دارای وضعیت اقتصادی مطلوب‌تر، بهتر قادر هستند کاشانه موردنظر خود را تهیه کنند و در این صورت راضی‌تر هستند.

کارپ و کارپ^۹ در سال ۱۹۸۲ تأثیر سن و جنس را بر روی ارزیابی محله یا واحدهای همسایگی هر فرد براساس ۱۵ بعد از کیفیت محیط بررسی کرده‌اند. نتایج نشان داد که سن، رابطه معنادار خطی مثبتی با ادراک کیفیت محیط و رضایتمندی ساکنان دارد. نتایج جنسیت تنها در سه بعد (صدا، امنیت، حریم) متفاوت از یکدیگر بوده‌اند. به‌طور کلی، زنان جوان در مقایسه با مردان جوان از شرایط زندگی‌شان راضی‌تر بودند؛ در حالی که برای گروه سنی مسن‌تر شرایط برعکس بود (کارپ و کارپ، ۱۹۸۲، ص. ۳۰۶). همچنین، می‌توان به مقایسه شرایط سکونتی افراد با یکدیگر و امید به بهبود در آینده اشاره کرد. شاید اگر فرد نداند که دوستش در عمارتی مجلل زندگی می-

۳. مبانی نظری تحقیق

در فرهنگ لغت، رضایتمندی را برآورده کردن یا مایه خشنودی و ارضاشدن معنا کرده‌اند. به حالت شادمانی، خشنودی و مطلوبیتی که در نتیجه تأمین نیازها و برآورده کردن تقاضاها و احتیاجات مراجعه‌کننده توسط ارائه‌کننده خدمت در مراجعه‌کنندگان ایجاد می‌شود، رضایتمندی گفته می‌شود (شایان، تقیلو، و خسروبیگی، ۱۳۸۹، ص. ۱۶۰). مطالعات مربوط به میزان رضایت از محل زندگی افراد نشان می‌دهد درک میزان رضایت هر شخص و در شرایط مختلف شخصی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و فیزیکی متفاوت است (وان‌پل، ۱۹۹۷، ص. ۲۲؛ استفان^۶، ۲۰۰۹، ص. ۹۰۹). پژوهشگران مختلفی تأثیر این متغیرها را بر روی میزان ادراک رضایتمندی بررسی کرده‌اند. از جمله خصوصیات فردی مؤثر بر رضایت می‌توان به عوامل جمعیتی، شخصیتی، ارزش‌ها، انتظارات، مقایسه با سایر سکونتگاه‌ها و امید به آینده اشاره کرد (گیفورد، ۱۳۷۸، ص. ۷۹). برخی از ویژگی‌های شخصی و خانوار همچون سن، جنسیت و مالکیت بر روی ادراک کیفیت محیط تأثیر می‌گذارند. به‌طور کلی، افراد سالخورده بیش از افراد جوان از شرایط سکونتشان راضی بوده‌اند. ساکنان با وضعیت اجتماعی اقتصادی بالاتر بیش از ساکنان با موقعیت اجتماعی اقتصادی پایین‌تر از شرایط سکونتشان رضایت داشته‌اند (وان‌پل، ۱۹۹۷، ص. ۶۳).

از جمله عوامل مؤثر بر میزان رضایتمندی می‌توان به ویژگی‌های شخصی فرد اشاره کرد که در نظر گرفتن آن‌ها در تجزیه و تحلیل قدرت پیش‌بینی را بالاتر می‌برد (رفعیان،

هزینه‌ها تقسیم شده است (وان پل، ۱۹۹۷، ص. ۵۵؛ آشوک، آنا، آنوپا، و ماریس، ۱۹۹۲، ص. ۱۵۳).

۴. یافته‌های تحقیق

۴.۱. بررسی وضعیت مسکن روستایی در منطقه مورد مطالعه

نتایج حاصل از یافته‌ها حاکی از آن است که میانگین سنی آزمودنی‌ها ۴۴/۶ سال است و ۳۹/۵٪ بیکار و ۶۰/۵٪ دارای مشاغل دولتی و آزاد می‌باشند. داده‌های جدول (۳) نشان می‌دهد ۸۰/۳٪ از واحدهای مسکونی روستاییان دارای سند، ۹۴/۴٪ شخصی، ۵۳/۵٪ یک طبقه، ۴۲/۳٪ دو طبقه، ۱۲/۷٪ سه طبقه و بیشتر، ۳۵/۲٪ دارای یک اتاق، ۵۲/۱٪ دارای دو اتاق و ۱۲/۷٪ دارای ۳ اتاق و بیشتر می‌باشند. سایر نتایج توصیفی مربوط به این بخش در جدول (۳) نشان داده شده است:

جدول ۳- داده‌های توصیفی مناطق روستایی منطقه اورامانات

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۱

وضعیت سند واحد مسکونی	سند دارد	۸۰/۳	تعداد افرادی که در یک خانوار زندگی می‌کنند	کمتر از ۳ نفر	۱۹/۷
مالکیت واحد مسکونی	شخصی	۹۴/۴	بیش از ۹ نفر	۷	
تعداد طبقات واحد مسکونی	اجاره‌ای	۵/۶	کمتر از ۵ سال	۲۶/۸	
	۱ طبقه	۵۳/۵	۵ تا ۹ سال	۱۱/۲	
	۲ طبقه	۴۲/۳	۱۰ تا ۱۴ سال	۲۱/۱	
تعداد اتاق در واحد مسکونی	۳ طبقه و بیشتر	۴/۲	۱۵ تا ۱۹ سال	-	
	۱ اتاق	۳۵/۲	۲۰ تا ۲۴ سال	۱۴/۱	
	۲ اتاق	۵۲/۱	۲۵ تا ۲۹ سال	۱۶/۹	
مساحت واحد مسکونی	۳ اتاق و بیشتر	۱۲/۷	بیشتر از ۳۰ سال	۹/۹	
	کمتر از ۵۰ متر	۱۵/۵	۱ خانوار	۵۹/۲	
	۵۰ - ۱۰۰ متر	۴۲/۳	۲ خانوار	۲۵/۳	
	۱۰۰ - ۱۵۰ متر	۲۹/۶	۳ خانوار	۱۱/۳	
	بیش از ۱۵۰ متر	۱۲/۷	۴ خانوار و بیشتر	۴/۲	

در حد خیلی کم و کم است. همچنین، ۳۷/۹٪ در حد متوسط و ۲۱/۴٪ باقی‌مانده دارای سطح رضایتی در حد زیاد و خیلی زیاد می‌باشند. نتایج نشان داد میانگین رضایتمندی از واحدهای سکونتی در مناطق روستایی مورد مطالعه ۲/۷۴۶ است.

کند، از زندگی در کلبه کوچکش بیشتر احساس رضایت کند. افراد، سکونتگاه‌ها را با یکدیگر مقایسه می‌کنند؛ مانند محل سکونت فعلی و قبلی خود و همچنین، با سکونتگاه دیگران. چنین مقایسه‌ای می‌تواند منبع مهمی برای رضایت یا رضایت‌ناداشتن به‌شمار آید. به‌علاوه افرادی که در انتظار بهبود کیفی خانه‌شان هستند، در مقایسه با دیگران که در همان محل زندگی می‌کنند، رضایت بیشتری دارند (گیفورد، ۱۳۷۸ الف، ص. ۱۶). در مدل‌های تجربی تحقیقات مربوط به سنجش کیفیت و رضایتمندی سکونتی، میزان رضایت از واحدهای سکونتی به‌عنوان یکی از معیارهای اصلی مطرح می‌شود که به عوامل سازنده خود نظیر تسهیلات، ویژگی‌های کالبدی، امکان توقف وسیله نقلیه، شرایط داخلی، تسهیلات بیرونی واحد و

۴.۲. بررسی سطح رضایتمندی روستاییان از مسکن خود در منطقه اورامانات

در این بخش، امتیاز (سطح) رضایتمندی روستاییان از مساکن روستایی خود براساس شاخص‌های تشکیل‌دهنده این متغیر و وزن آن‌ها محاسبه شد و سپس، امتیاز محاسبه‌شده در ۵ سطح طبقه‌بندی گردید. براساس نتایج به‌دست‌آمده، در ۴۰/۷٪ از افراد مورد مطالعه سطح رضایت آن‌ها از مسکن خود

جدول ۴- فراوانی و درصد فراوانی سطح رضایتمندی روستاییان از مسکن روستایی

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۱

سطح رضایتمندی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی تجمعی
خیلی کم	۴۰	۱۴/۳	۱۴/۳
کم	۷۴	۲۶/۴	۴۰/۷
متوسط	۱۰۶	۳۷/۹	۷۸/۶
زیاد	۳۷	۱۳/۲	۹۱/۸
خیلی زیاد	۲۳	۸/۲	۱۰۰
جمع کل	۲۸۰	۱۰۰	-

جدول ۵- نتایج آزمون t تک‌نمونه‌ای رضایتمندی افراد مورد مطالعه از مسکن روستایی

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۱

رضایتمندی از مسکن روستایی	مقدار t	درجه آزادی	سطح معناداری	میانگین اختلافات		میانگین نظری = ۳	
				مقادیر فاصله اطمینان (۹۵٪)	حد بالا	حد پایین	حد بالا
	-۳/۸۱۶	۲۷۹	۰/۰۰۰	-۰/۲۵۳	-۰/۳۸۴۴	-۰/۱۲۲۸	-۰/۱۲۲۸

۳.۴. عوامل مؤثر بر میزان رضایتمندی روستاییان از مسکن

خود در منطقه اورامانات

در این مرحله، ابتدا با استفاده از ضریب تغییرات (C.V) به بررسی مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر رضایتمندی که در جدول (۲) آورده شده‌اند، پرداخته شده است و سپس، با استفاده از آزمون t تک-نمونه‌ای وضعیت رضایتمندی روستاییان مورد مطالعه از این عوامل مشخص گردیده است. نتایج جدول (۶) نشان می‌دهد عامل استحکام با میانگین ۳/۰۶ و انحراف معیار ۰/۷۶۴، و عامل اقتصادی با میانگین ۲/۴۸۵ و انحراف معیار ۰/۸۹۵ بیشترین سطح رضایت را به خود اختصاص داده‌اند. به‌بیانی دیگر، می‌توان بیان کرد روستاییان منطقه اورامانات در این دو عامل دارای بیشترین سطح رضایت می‌باشند.

بر اساس آزمون t تک‌نمونه‌ای، عدد ۳ به‌عنوان میانگین نظری با میانگین رضایتمندی از واحدهای سکونتی در مناطق روستایی مورد مطالعه مقایسه گردید. با توجه به نتایج جدول (۵) مشاهده می‌شود که t به‌دست‌آمده ۳/۸۱۶- است که علامت منفی نشان می‌دهد میانگین متغیر مورد بررسی کوچک‌تر از میانگین نظری یا نمره ملاک می‌باشد. به‌عبارت‌دیگر، بین رضایتمندی روستاییان منطقه اورامانات استان کرمانشاه با میانگین نظری آزمون اختلاف معناداری در سطح ۹۵٪ وجود دارد؛ بنابراین، سطح رضایتمندی افراد مورد مطالعه از مسکن خود پایین‌تر از حد متوسط ارزیابی می‌شود.

جدول ۶- درصد فراوانی عوامل مؤثر بر رضایتمندی مسکن روستایی در منطقه اورامانات

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۱

سطح رضایت	بهداشتی	اقتصادی	تأسیسات	کالبدی	رفاهی	استحکام
خیلی کم	۶/۸	۹/۶	۸/۹	۱۸/۶	۱۸/۲	۹/۳
کم	۳۷/۱	۴۷/۵	۳۲/۱	۱۸/۲	۳۸/۶	۱۹/۶
متوسط	۲۷/۹	۳۰	۳۸/۶	۳۳/۲	۲۳/۹	۳۲/۹
زیاد	۱۶/۸	۱۰/۴	۱۱/۱	۲۳/۶	۱۳/۹	۳۲/۱
خیلی زیاد	۱۱/۴	۲/۵	۹/۳	۶/۴	۵/۴	۶/۱
میانگین	۲/۸۸۹	۲/۴۸۵	۲/۷۹۶	۲/۸۱	۲/۴۹۶	۳/۰۶
انحراف معیار	۱/۱۲۲	۰/۸۹۵	۱/۰۵۹	۱/۱۷۷	۱/۱۰۳	۰/۷۶۴
C.V	۰/۳۸۸	۰/۳۶	۰/۳۷۸	۰/۴۱۸	۰/۴۴۱	۰/۲۴۹
رتبه	۴	۲	۳	۵	۶	۱

که نشان‌دهنده بالاتر بودن میانگین این عامل از میانه نظری یا نمره ملاک (عدد ۳) است؛ بنابراین، می‌توان گفت روستاییان منطقه اورامانات استان کرمانشاه تنها از عامل استحکام احساس رضایت داشته‌اند و از سایر معیارها اظهار نارضایتی کرده‌اند؛ به این معنا که اغلب معیارهای رضایتمندی از واحدهای سکونتی روستاییان منطقه مورد مطالعه در سطح پایین کیفیتی قرار دارند.

نتایج حاصل از ارزیابی عوامل مؤثر بر رضایتمندی افراد مورد مطالعه از مسکن روستایی که با استفاده از ۶ عامل اصلی بررسی شده است و نیز میانگین آن‌ها، در جدول (۶) نشان داده شده است. براساس آزمون t تک‌نمونه‌ای، عدد ۳ به عنوان میانه نظری، با میانگین عوامل مؤثر بر رضایتمندی از واحدهای سکونتی در مناطق روستایی مورد مطالعه مقایسه گردید. با توجه به نتایج جدول (۷) مشاهده می‌شود که t به دست آمده تنها برای عامل استحکام ($t = ۶/۹۵۵$) مثبت و معنادار می‌باشد

جدول ۷- نتایج آزمون t تک‌نمونه‌ای عوامل مؤثر بر رضایتمندی افراد مورد مطالعه از مسکن روستایی

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۱

میانه نظری = ۳						عوامل مؤثر بر رضایتمندی از مسکن روستایی	
مقادیر فاصله اطمینان (۹۵٪)		میانگین اختلافات	سطح معناداری	درجه آزادی	مقدار t		میانگین
حد بالا	حد پایین						
۰/۰۲۱۳	-۰/۲۴۲۸	-۰/۱۱۰۷۱	۰/۱	۲۷۹	-۱/۶۵	۲/۸۸۹	بهداشتی
-۰/۴۰۸۹	-۰/۶۱۹۷	-۰/۵۱۴۲۹	۰/۰۰۰	۲۷۹	-۹/۶۰۵	۲/۴۸۵	اقتصادی
-۰/۰۷۸۹	-۰/۳۲۸۳	-۰/۲۰۳۵۷	۰/۰۰۱	۲۷۹	-۲/۲۱۴	۲/۷۹۶	تأسیسات
-۰/۰۵۰۷	-۰/۳۲۷۸	-۰/۱۸۹۲۹	۰/۰۰۸	۲۷۹	-۲/۶۸۹	۲/۸۱	کالبدی
-۰/۳۷۳۷	-۰/۶۳۳۴	-۰/۵۰۳۵۷	۰/۰۰۰	۲۷۹	-۷/۶۳۳	۲/۴۹۶	رفاهی
۰/۱۸۵۹	۰/۰۶۴۵	۰/۰۶۰۷۱	۰/۰۰۰	۲۷۹	۶/۹۵۵	۳/۰۶	استحکام

جدول ۸- رابطه رضایتمندی روستاییان از مسکن خود با

متغیرهای تصادفی منتخب

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۱

متغیر اول	متغیر دوم	میزان همبستگی	سطح معناداری
رضایتمندی روستاییان از مسکن خود	بهداشتی	۰/۷۲۷**	۰/۰۰۰
	اقتصادی	۰/۷۳۱**	۰/۰۰۰
	تأسیسات	۰/۶۹۳**	۰/۰۰۰
	کالبدی	۰/۶۸۹**	۰/۰۰۰
	رفاهی	۰/۶۴۷**	۰/۰۰۰
	استحکام	۰/۷۷۳**	۰/۰۰۰
	سن	۰/۴۲۳**	۰/۰۰۳
	سطح تحصیلات	۰/۰۲۳ ^{ns}	۰/۳۵۲
	فاصله از شهر	۰/۰۹۹ ^{ns}	۰/۴۵۹
بُعد خانوار	-۰/۳۵۶**	۰/۰۰۳	

^{ns} نبود معناداری؛ * معناداری در سطح ۰/۰۵؛ ** معناداری در سطح ۰/۰۱

۴.۴. تحلیل رابطه بین عوامل مؤثر بر رضایتمندی از

مسکن

برای تعیین ارتباط متغیرهای ترتیبی با متغیرهای نسبی یا فاصله‌ای و متغیرهای ترتیبی با متغیرهای ترتیبی از ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده می‌شود؛ بنابراین، براساس نتایج حاصل از تحلیل اسپیرمن که در جدول (۸) نشان داده شده است، بین عامل استحکام ($r = ۰/۷۷۳$)، عامل اقتصادی ($r = ۰/۷۳۱$) و عامل بهداشتی ($r = ۰/۷۲۷$) با متغیر رضایتمندی روستاییان از مسکن خود در سطح ۹۹٪ اطمینان رابطه مثبت و معناداری برقرار است و می‌توان ادعا نمود که این عوامل مهم‌ترین عوامل مؤثر بر رضایتمندی از مسکن روستایی در منطقه اورامانات استان کرمانشاه هستند. به بیان دیگر، می‌توان این سه عامل را در همه منطقه مورد مطالعه، به صورت ثابت به عنوان مهم‌ترین عوامل مؤثر بر رضایتمندی روستاییان از مسکن خود معرفی نمود.

۴.۵. عوامل مؤثر بر رضایتمندی روستاییان از مسکن

روستایی در بین شهرستان‌های مورد مطالعه

برای بررسی تفاوت معناداری بین عوامل مؤثر بر رضایتمندی مسکن روستایی در بین شهرستان‌های منطقه اورامانات، از روند آماری تحلیل واریانس (F فیشر) و مدل خطی عمومی تک‌متغیره استفاده گردید؛ به‌این ترتیب، برای همه شاخص‌های رضایتمندی مسکن روستایی آزمون تحلیل واریانس انجام شد تا مشخص شود که شهرستان‌های مورد مطالعه در کدامیک از شاخص‌های موردنظر دارای تفاوت معناداری با یکدیگر هستند.

با توجه به نتایج به‌دست‌آمده در جدول تحلیل واریانس (جدول ۹) می‌توان نتیجه گرفت که نتایج (اختلاف) احتمالاً

جدول ۹- مقادیر محاسبه‌شده با استفاده از تحلیل واریانس برای شاخص‌های رضایتمندی روستاییان از مسکن

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۱

سطح معناداری	مقدار آماره F	میانگین مربعات	درجه آزادی (df)	مجموع مربعات	واریانس	شاخص‌های رضایتمندی
۰/۰۰۰	۲۲/۷۱۲	۲۳/۲۰۳	۳	۶۹/۶۰۹	بین گروهی	عامل بهداشتی
		۱/۰۲۲	۲۷۶	۲۸۱/۹۵۹	درون گروهی	
		-	۲۷۹	۳۵۱/۵۶۸	مجموع	
۰/۰۰۲	۵/۱۸۷	۵/۵۷۶	۳	۱۶/۷۲۷	بین گروهی	عامل تأسیسات
		۱/۰۷۵	۲۷۶	۲۹۶/۶۷۰	درون گروهی	
		-	۲۷۹	۳۱۳/۳۹۶	مجموع	
۰/۰۰۰	۸/۱۸۱	۱۰/۵۳۳	۳	۳۱/۶	بین گروهی	عامل کالبدی
		۱/۲۸۸	۲۷۶	۳۵۵/۳۶۷	درون گروهی	
		-	۲۷۹	۳۸۶/۹۶۸	مجموع	
۰/۰۰۰	۹/۰۱۵	۱۰/۱۱۴	۳	۳۰/۳۴۳	بین گروهی	رفاهی
		۱/۱۲۲	۲۷۶	۳۰۹/۶۵۳	درون گروهی	
		-	۲۷۹	۳۳۹/۹۹۶	مجموع	
۰/۲۶۲	۱/۳۳۸	۱/۵۰۹	۳	۴/۵۲۸	بین گروهی	عامل استحکام
		۱/۱۲۸	۲۷۶	۳۱۱/۴۴	درون گروهی	
		-	۲۷۹	۳۱۵/۹۶۸	مجموع	
۰/۰۶۱	۲/۴۸۹	۱/۹۶۷	۳	۵/۹	بین گروهی	اقتصادی
		۰/۷۹	۲۷۶	۲۱۸/۰۴۳	درون گروهی	
		-	۲۷۹	۲۲۳/۹۴۳	مجموع	

پس از مشخص شدن تفاوت معناداری متغیر موردتحقیق در بین شهرستان‌های مورد مطالعه، برای روشن شدن اختلافات سطح شهرستان‌های مورد مطالعه از نظر عوامل مؤثر بر

استفاده از تحلیل واریانس نمی‌تواند مشخص نماید که تفاوت‌های موجود بین کدامیک از گروه‌ها می‌باشد؛ بنابراین،

روستایی، در رتبه آخر قرار گرفته است. همچنین، از نظر عامل «تأسیسات»، شهرستان‌های پاوه با میانگین رتبه‌ای ۳/۰۵، ثلاث و باباجانی با میانگین رتبه‌ای ۲/۹۷ دارای بالاترین میانگین رتبه‌ای و در جایگاه اول و شهرستان‌های روانسر و جوانرود با میانگین رتبه‌ای ۲/۵۲ دارای میانگین رتبه‌ای کمتری بوده است و به لحاظ عامل تأسیسات مؤثر بر رضایتمندی از مسکن روستایی در رتبه آخر قرار گرفته‌اند.

جدول ۱۰- طبقه‌بندی شهرستان‌های مورد مطالعه در گروه‌های همگن براساس مؤلفه‌های رضایتمندی از مسکن

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۱

معناداری طبقات در سطح آلفا ۰/۰۵			عوامل کالبدی	معناداری طبقات در سطح آلفا ۰/۰۵				عوامل بهداشتی
تعداد	۱	۲		تعداد	۱	۲	۳	
۵۰	۲/۵۲	۲	جوانرود	۷۸	۲/۲۶		ثلاث و باباجانی	
۷۸	۲/۶		ثلاث و باباجانی	۷۴	۲/۷۲		روانسر	
۷۴	۲/۶۶		روانسر	۵۰	۳/۰۲		جوانرود	
۷۸		۳/۳۴	پاوه	۷۸		۳/۵۷	پاوه	
معناداری طبقات در سطح آلفا ۰/۰۵			عوامل تأسیسات	معناداری طبقات در سطح آلفا ۰/۰۵				عوامل رفاهی
تعداد	۱	۲		تعداد	۱	۲	۳	
۷۴	۲/۵۲	۲	روانسر	۷۴	۲/۰۱		روانسر	
۵۰	۲/۵۲		جوانرود	۵۰	۲/۴		جوانرود	
۷۸		۲/۹۷	ثلاث و باباجانی	۷۸	۲/۶۴		ثلاث و باباجانی	
۷۸		۳/۰۵	پاوه	۷۸		۲/۸۷	پاوه	

۴.۶. بررسی رضایتمندی روستاییان از مسکن روستایی

در بین شهرستان‌های مورد مطالعه

در این بخش، پس از بررسی وضعیت عوامل مؤثر بر رضایتمندی روستاییان شهرستان‌های منطقه اورامانات استان کرمانشاه، به بررسی رضایتمندی روستاییان از مسکن روستایی در بین شهرستان‌های منطقه مورد مطالعه پرداخته شده است. بدین منظور، برای بررسی وضعیت رضایتمندی روستاییان از وضعیت مسکن خود، از تحلیل واریانس یا آزمون F یک طرفه استفاده شده است. همچنین، برای اینکه مشخص شود اگر تفاوتی بین این شهرستان‌ها وجود دارد، این تفاوت‌ها در بین کدام یک از مناطق مورد بررسی می‌باشد، از آزمون دانکن استفاده شده است و با استفاده از این آزمون گروه‌های مورد بررسی به لحاظ عامل رضایتمندی مورد بررسی طبقه‌بندی شده‌اند.

رضایتمندی روستاییان از مسکن خود، از آزمون دانکن نیز استفاده شده است.

نتایج آزمون دانکن نشان داد (جدول ۱۰) که به لحاظ عامل «بهداشتی» شهرستان پاوه با توجه به رتبه میانگین بالاتر از دیگر شهرستان‌ها است و در رتبه اول قرار می‌گیرد. شهرستان ثلاث و باباجانی با میانگین رتبه‌ای ۲/۲۶ به دست آمده از آزمون دانکن، به لحاظ عامل بهداشتی مؤثر بر رضایتمندی از مسکن

نتایج جدول (۱۰) نشان می‌دهد شهرستان‌های جوانرود، روانسر و ثلاث و باباجانی به لحاظ عامل کالبدی، با توجه به میانگین رتبه‌ای به دست آمده از آزمون دانکن، در یک گروه (گروه ضعیف) قرار دارند و شهرستان پاوه به تنهایی در گروه دیگر (گروه قوی) جای دارد. همچنین، شهرستان‌های روانسر با میانگین رتبه‌ای ۲/۰۱ و شهرستان پاوه با میانگین رتبه‌ای ۲/۸۷، به ترتیب به لحاظ عامل رفاهی دارای کمترین و بالاترین میانگین رتبه‌ای هستند و در جایگاه اول و آخر از لحاظ عامل رفاهی مؤثر بر رضایتمندی از مسکن روستایی قرار گرفته‌اند؛ بنابراین مشاهده می‌شود از حیث عوامل بهداشتی، رفاهی، کالبدی و تأسیسات مؤثر بر رضایتمندی از مسکن روستایی در بین شهرستان‌های منطقه اورامان اختلاف معنادار وجود دارد.

جدول ۱۱- مقادیر محاسبه‌شده با استفاده از تحلیل واریانس برای بررسی رضایتمندی روستاییان از مسکن
مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۱

سطح معناداری	مقدار آماره F	میانگین مربعات	درجه آزادی df	مجموع مربعات	واریانس	
۰/۰۱۱	۳/۷۸۸	۴/۵۴۸	۳	۱۳/۶۴۳	بین گروهی	عامل رضایت-مندی
		۱/۲۰۱	۲۷۶	۳۳۱/۳۵۴	درون گروهی	
		-	۲۷۹	۳۴۴/۹۹۶	مجموع	

جدول ۱۲- طبقه‌بندی شهرستان‌های مورد مطالعه در گروه‌های همگن براساس شاخص رضایت‌مندی از مسکن
مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۱

معناداری طبقات در سطح آلفا ۰/۰۵		تعداد	شهرستان
۲	۱		
		۵۰	جوانرود
۲/۶۳	۲/۵	۷۴	روانسر
۲/۶۶		۷۸	ثلاث و باباجانی
۳/۰۸		۷۸	پاوه

رضایتمندی پایینی از مسکن خود نسبت به سایر شهرستان-های اورامانات دارند.

۵. نتیجه‌گیری و پیشنهادها

یکی از مهم‌ترین عوامل رضایتمندی از زندگی، میزان رضایتمندی فرد از مسکن خود است که در تحقیقات مرتبط در نواحی سکونتی در کنار مؤلفه‌های دیگری مانند شاخص‌های کیفی و کمی مسکن برای تعیین یک چارچوب راهنما با هدف شناخت «رضایتمندی سکونتی» مطرح شده است. در این مطالعه، با توجه به هدف آن، در ابتدا به بررسی سطح رضایتمندی در میان روستاییان منطقه اورامانات استان کرمانشاه نسبت به مسکن روستایی خود و شاخص‌های مرتبط با آن پرداخته شده است. همچنین، عوامل مؤثر بر سطح رضایت افراد مورد مطالعه در بین شهرستان‌های منطقه بررسی گردید و سپس، شهرستان‌ها براساس نتایج به دست آمده از سطح رضایتمندی روستاییان از واحدهای مسکونیشان با استفاده از تحلیل واریانس و تست دانکن درجه‌بندی شدند.

همان‌طور که از نتایج جدول (۱۱) مشخص است، در بین چهار شهرستان مورد مطالعه به لحاظ عامل رضایتمندی روستاییان از مسکن خود، تفاوت معناداری در سطح ۰/۰۱ وجود دارد؛ به این معنی که حداقل میانگین یکی از شهرستان‌های مورد مطالعه، به لحاظ عامل رضایتمندی متفاوت از دیگر شهرستان‌ها می‌باشد؛ بنابراین، فرضیه صفر (H_0) تساوی میانگین عامل رضایتمندی از مسکن روستاییان در بین شهرستان‌های منطقه اورامانات استان کرمانشاه رد می‌گردد و فرضیه مخالف (H_1) پذیرفته می‌شود. پس از اثبات وجود اختلاف معنادار بین شهرستان‌های مورد مطالعه، همان‌طور که در جدول (۱۲) مشاهده می‌شود، با استفاده از آزمون دانکن به مقایسه نتایج و رتبه‌بندی شهرستان‌ها از نظر میانگین وزنی عامل مورد نظر پرداخته شده است. نتایج آزمون دانکن (جدول ۱۲) نشان داد، شهرستان جوانرود با میانگین وزنی ۲/۵ در گروه اول قرار گرفته است. به عبارت دیگر، می‌توان بیان نمود روستاییان مورد مطالعه این شهرستان به‌طور کلی سطح

شده است. نتایج این آزمون نشان داد به‌طور کلی، شهرستان جوانرود به‌لحاظ سطح رضایتمندی روستاییان از مسکن یا واحد مسکونی‌ای که در آن زندگی می‌کنند، در پایین‌ترین سطح رضایت قرار دارد؛ بنابراین، عوامل استحکام و اقتصادی در رضایتمندی افراد در واحد مسکونی و پایین‌بودن رضایتمندی روستاییان از مسکن در شهرستان جوانرود اهمیت دارند. با توجه به این مطلب، باید با ارائه یک برنامه‌مدون از سوی دولت در سطح کوتاه‌مدت (ضربتی) برای این شهرستان و برنامه‌های میان‌مدت و بلندمدت برای سایر شهرستان‌ها به این موارد برای جلوگیری از خالی‌شدن روستاها و رسیدن به اهداف پایداری رسیدگی کرد.

یادداشت‌ها

1. Hewitt
2. Long, Gerhard, Li, & Zhang
3. Van Poll
4. Amerigo & Aragonés
5. Ge & Hokao
6. Stefan
7. Jelinkova
8. Galster
9. Carp & Carp
10. Ashok, Anna, Anupa, & Maurice

براساس نتایج مطالعه حاضر، سطح رضایتمندی ۴۰/۷٪ از ساکنان روستایی منطقه اورامانات استان کرمانشاه در حد کم و خیلی کم، ۳۷/۹٪ در حد متوسط و ۲۱/۴٪ در حد خوب و خیلی خوب بوده است. به‌طور کلی، با استفاده از آزمون t تک‌نمونه‌ای در سطح ۹۵٪ مشخص شد که سطح رضایتمندی ساکنان روستایی منطقه مورد مطالعه از مسکن روستایی خود پایین‌تر از حد متوسط می‌باشد. نتیجه به‌دست‌آمده با نتایج مطالعه شایان، تقیلو، و خسروبیگی (۱۳۸۹) مطابقت دارد؛ اما برخلاف نتیجه مطالعه رفیعیان، عسگری، و عسگری‌زاده (۱۳۸۸) می‌باشد.

برای بررسی و تعیین سطح ارتباط متغیرهای مستقل تحقیق با متغیر وابسته تحقیق از آزمون همبستگی اسپیرمن استفاده شد که نتایج نشان داد به‌طور کلی، سه عامل استحکام، عامل اقتصادی و عامل بهداشتی در همه مناطق روستایی اورامانات در استان کرمانشاه به‌صورت ثابت به‌عنوان مهم‌ترین عوامل مؤثر بر سطح رضایتمندی روستاییان از مسکن خود مطرح هستند؛ اما در مطالعه رفیعیان، عسگری، و عسگری‌زاده (۱۳۸۸)، افراد مورد مطالعه از این عوامل احساس نارضایتی کرده‌اند؛ بنابراین، می‌توان عنوان کرد که این نتیجه برخلاف نتیجه آن مطالعه می‌باشد؛ در حالی که نتیجه به‌دست‌آمده مطابق با نتایج شایان، تقیلو، و خسروبیگی (۱۳۸۹) است.

نتایج تحلیل واریانس نشان داد چهار عامل رفاهی، بهداشتی، کالبدی و تأسیسات اثرگذار بر رضایتمندی روستاییان از مسکن روستایی آن‌ها، در سطح ۹۵٪ اطمینان معنادار هستند؛ بنابراین، می‌توان گفت این چهار عامل مؤثر بر سطح رضایتمندی روستاییان از مسکن خود در همه شهرستان‌های مورد مطالعه برابر نیستند؛ بلکه سطح تأثیرگذاری آن‌ها متفاوت است. همچنین، با توجه به مطالب گفته‌شده و نتایج به‌دست‌آمده از تحلیل واریانس می‌توان گفت عوامل استحکام و اقتصادی که به‌عنوان مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر سطح رضایت روستاییان از مسکن خود شناخته شده‌اند، در همه منطقه مورد مطالعه به یک اندازه در رضایت افراد از مسکن خود مؤثر بوده‌اند.

در پایان، برای بررسی و مشخص‌شدن شهرستان‌های همگن از نظر سطح تأثیرگذاری عوامل یادشده، از تست دانکن استفاده

کتابنامه

۱. افراخته، ح.، و هواسی، ن. (۱۳۹۰). تحلیلی بر نقش وام مسکن در توسعه روستایی، مورد: دهستان سیدابراهیم دهلران. *فصلنامه جغرافی، ۹* (۳۱)، ۷۶ - ۵۵.
۲. پوراحمد، ا.، فرهودی، ر. ا.، حبیبی، ک.، و کشاورز، م. (۱۳۹۰). بررسی نقش کیفیت محیط سکونتی در مهاجرت‌های درون‌شهری (مطالعه موردی: بافت قدیم خرم‌آباد). *پژوهش‌های جغرافیای انسانی، ۴۳* (۷۵)، ۳۶ - ۱۷.
۳. حاجی‌نژاد، ع.، رفیعان، م.، و زمانی، ح. (۱۳۹۰). بررسی و رتبه‌بندی عوامل مؤثر بر میزان رضایتمندی شهروندان از کیفیت محیط زندگی (مطالعه موردی: مقایسه بافت قدیم و جدید شهر شیراز). *پژوهش‌های جغرافیای انسانی، ۴۳* (۷۷)، ۱۴۳ - ۱۲۹.
۴. خاتون‌آبادی، ا.، صابری، ز.، و ابراهیمی، م. ص. (۱۳۹۰). میزان رضایتمندی ساکنان از کیفیت محیط سکونتی: مطالعه موردی روستا - شهر عاشق‌آباد. *روستا و توسعه، ۱۴* (۱)، ۹۹ - ۸۳.
۵. رفیعیان، م.، عسگری، ع.، و عسگری‌زاده، ز. (۱۳۸۸). سنجش میزان رضایتمندی سکونتی ساکنان محله نواب. *پژوهش‌های جغرافیای انسانی، ۴۱* (۶۷)، ۶۸ - ۵۳.
۶. شایان، ح.، تقیلو، ع. ا.، و خسروبیگی، ر. (۱۳۸۹). ارزیابی میزان رضایتمندی روستاییان از محیط سکونتی: مطالعه موردی شهرستان کمیجان. *روستا و توسعه، ۱۳* (۱)، ۱۷۹ - ۱۵۵.
۷. شمس‌الدینی، ع.، شکور، ع.، و رستمی، ر. ا. (۱۳۹۰). تأثیر نوسازی مسکن روستایی بر اقتصاد معیشتی روستاییان، مطالعه موردی: بخش مرکزی شهرستان ممسنی. *مسکن و محیط روستا، ۳۰* (۱۳۵)، ۷۰ - ۵۷.
۸. قنبری، ا. (۱۳۹۰). تحلیلی بر نابرابری‌های مسکن روستایی شهرستان‌های استان آذربایجان شرقی در سال ۱۳۸۷. *مسکن و محیط روستا، ۳۰* (۱۳۶)، ۵۰ - ۳۳.
۹. گیفورد، ر. (۱۳۷۸ الف). ادراک و شناخت محیطی. (ن. دهباشی، مترجم). *فصلنامه معماری و فرهنگ، ۲* (و ۳)، ۳۲ - ۵.
۱۰. گیفورد، ر. (۱۳۷۸ ب). روان‌شناسی محیط‌های مسکونی. (و. قبادیان، مترجم). *فصلنامه معماری و فرهنگ، ۲* (و ۳)، ۹۸ - ۷۱.
۱۱. مرکز آمار ایران. (۱۳۸۸). *سالنامه آماری استان کرمانشاه*. تهران: مرکز آمار ایران.
12. Amerigo, M., & Aragones, J. I. (1997). A Theoretical and methodological approach to the study of residential satisfaction. *Journal of Psychology, 17*(1), 47-57.
13. Ashok, K. D., & Anna, A. O., Anupa, M., & Maurice C. C. (1992). Urban and rural housing characteristics of Poland. *Journal of Landscape and Urban Planning, 22*(2), 153-212.
14. Carp, F. & Carp, A. (1982). Perceived environmental quality of neighborhoods: Development of assessment scales and their relation to age and gender. *Journal of Environmental Psychology, 2*(4), 295-312.
15. Galster, G. C. (1987). *Homeowners and neighborhood reinvestment*. Durham, N.C.: Duke University Press.
16. Ge, J., & Hokao, K. (2006). Research on residential lifestyles in Japanese cities from the viewpoints of residential preference, residential choice and residential satisfaction. *Journal of Landscape and Urban Planning, 78*(3), 165-178.
17. Hewitt, W. E. (1998). The role of International municipal cooperation in housing the developing world's urban poor's the Toronto- Sao Paulo example. *Habitat International, 22*(4), 411-427.
18. Jelinkova, Z., & Picek, M. (1984). Physical and psychological factors determining population responses to environment. *Activitas Nervosa Superior, 26*(2), 144-146.

19. Long, H., Gerhard K. H., Li, X., & Zhang, M. (2007). Socio-economic development and land-use change: Analysis of rural housing land transition in the transect of the Yangtse River, China. *Journal of Land Use Policy*, 24(1), 141-153.
20. Stefan, M. (2009). Institutional causes of urban and rural sprawl in Switzerland. *Journal of Land Use Policy*, 26(4), 909-924.
21. Van Poll, R. (1997). *The Perceived quality of the urban residential environment: A multi-attribute evaluation*. Netherlands: Gronigen University Press.

Review and Assessment of Factors Influencing Villagers' Satisfaction with Rural Housing (Case Study: Avramanat Region, Kermanshah Province)

Davood Jamini^{*1}, Seyyed Hedayatolah Nori Zamanabadi², Alireza Jamshidi³, Mohamad Sadegh Ebrahimi⁴

1- Ph.D. Student in Geography and Rural Planning, Isfahan University, Isfahan, Iran

2- Associate Prof., in Geography and Rural Planning, Isfahan University, Isfahan, Iran

3- Ph.D. Student in Geography and Rural Planning, Isfahan University, Isfahan, Iran

4- Assistant Prof., Rural Development, Technology University of Isfahan, Isfahan, Iran

Received: 27 Jan 2013

Accepted: 25 Oct 2013

Abstract

Purpose: The study is descriptive and analytical that was performed with the aim of the Study and Evaluation of the rural satisfaction level in Avramanat region of Kermanshah Province and identifies the factors affecting their satisfaction of their housing units.

Methodology: The studies populations are Consists of 22279 rural households in 4 cities in of Kermanshah Province is located in the Avramanat that based on the Cochran formula were considered 280 persons as a sample size. The instrument was a questionnaire survey.

Finding: According to the results of this study that was performed through the SPSS software, Patients satisfaction of their housing is lower than medium. Also, the results showed that the four-factor analysis of variance (welfare, health, and physical facilities) affecting villagers' satisfactions with their study area of housing, the entire city area Avramanat level of 0.01 are significant. Duncan test results showed the city peers in terms of satisfaction level of rural housing, or housing in which they live, is the lowest level of satisfaction. Therefore, planners and policy makers need to look particularly rural housing is.

Research limitation: One of the main challenges in this study is high costs of completing the questionnaire, according to the extent of the study area, the main challenges facing researchers in this study.

Practical implications: According to the findings, suggestions included providing a program of the government in the short term (shock) for medium-term and long-term programs and Javanrood city to other city in this case to prevent the emptying of villages and reach goals stability, have been proposed.

Original/value: This study is important from this point of view, we can define the satisfaction of villagers from their houses (given that many rural housing construction in rural area is), coming and understanding of the right affecting satisfaction to be used in construction.

Keyword: Rural housing, satisfaction, Avramanat region, Kermanshah Province.

How to cite this article:

Jamini, D., Nori Zamanabadi, S.H., Jamshidi, A., & Ebrahimi, M.S. (2014). Review and assessment of factors influencing villagers' satisfaction with rural housing (Case study: Avramanat region, Kermanshah Province). *Journal of Research & Rural Planning*, 3(6), 1-15. URL <http://jrrp.um.ac.ir/index.php/RRP/article/view/18720>

ISSN: 2322-2514

eISSN: 2383-2495

*. Corresponding Author: davood.jamini@gmail.com

Tel: +9891153420919